

"...

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

A- İptal ve yürürlüğün durdurulması istemlerini içeren 25.12.2006 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

'III. GEREKÇE

31.10.2006 tarih ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanununun 15 inci Maddesinin Birinci Fıkrasındaki 'Özel hukuk tüzelkişilerine' İbaresinin Anayasa'ya Aykırılığı

31.10.2006 tarih ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanununun 'Yetki devri' başlıklı 15 inci maddesinin iptali istenen ibareyi de içeren birinci fıkrasında 'Bakanlık gerekli gördüğü hâllerde, 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddelerde belirtilen yetkilerini, kısmen veya tamamen Birliğe, kamu kurum ve kuruluşlarına, özel hukuk tüzel kişilerine veya üniversitelere; şartları belirlenmek kaydıyla, süreli veya süresiz olarak devredebilir.' denilmiştir.

Bu hükme göre Tarım ve Köyişleri Bakanlığı;

- tohumlukların üretimine izin verilmesi(5553 sa.K. m.5),

-tohumluk sınıflarına göre yetiştirilen ve üretilen tohumluklar, sertifikasyon işlemine tâbi tutulması ve tohumlukların ithal edilmesi ve ihracına izin verilmesi(5553 sa.K. m.6),

-tohumlukları yetiştiren, işleyen ve satışa hazırlayan, dağıtan ve satan gerçek veya tüzel kişilerin yetkilendirilmesi ve denetlenmesi (5553 sa.K.m.7) ve

-ticarete arz edilen tohumlukların standartlara uygunluğu ile etiket ve ambalaj bilgilerinin doğruluğunun denetlenmesi (5553 sa.K.m.8),

konularında haiz olduğu yetkilerini, gerekli gördüğü hallerde kısmen veya tamamen Türkiye Tohumcular Birliğine, kamu kurum ve kuruluşlarına, özel hukuk tüzel kişilerine veya üniversitelere; şartları belirlenmek kaydıyla, süreli veya süresiz olarak devredebilecektir.

Tohumculuk sektörümüz; hububat, kimi yem bitkileri ve birkaç tarla bitkisi dışında 'üstün verimli ve üstün nitelikli bitki çeşitleri ıslahı ve bunların tohumlarının geliştirilerek üretilmesinin çok büyük ölçüde yabancı ülkeler tarafından yapılması' nedenleri ile esasen ileri ülke teknolojilerine bağımlı durumdadır. Ülkenin hububat tohumunun tümüne yakını ile yem bitkisi ve pamuk tohumunun bir kısmı Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı TİGEM işletmelerinde üretilmekte, geri kalan tüm tarla ürünleri ile bağ-bahçe (sebze-meyve) ürünleri tohum ve tohumlukları özel kesim tarafından üretilmektedir. Yerli koşullarımızda yeterince üstün çeşit ıslahı ve onların tohumluğunun üretimi başarısız olduğu için, zorunlu olarak özel kesim yabancı ülkelerde ıslah edilmiş çeşitlerin tohumluklarını getirmekte ve üreticiye aktarmaktadır. Bir yandan ıslah edilmiş çeşitlerin ilk melezleri olan F-1 hibritleri ithal edilerek doğrudan üreticiye satılmakta, bir yandan da ana-baba hatları, ebeveynleri getirilerek bunlardan ülke içerisinde F-' ler elde edilmekte ve pazarlanmaktadır.

Özetlenen bu süreç, çeşit ve çeşit tohumu geliştirme konusunda ülkemizin yeterince gelişememesi ve ileri ülkeler düzeyinde araştırma ve ıslah yapamaması, çeşit ve onların tohumlarını üretilmemesinin doğal sonucudur. Tanımlanan bu süreçte, ülke koşullarında tohum üretmek gibi önemli fonksiyon gören özel sektör olduğu gibi, sadece ithalat yapıp tohum satan özel sektör de vardır. Belirtildiği üzere bu işleyiş, bütünüyle tohum teknolojisinin yabancıların tekelinde olmasının sonucudur.

Ancak bu konunun ekonomik bağımsızlıkla bağdaşmayan yanı, 'ülkede hangi tohumun üretileceğine kimin karar vereceği' noktasındadır. 5553 sayılı Kanunun on beşinci maddesinin iptali istenen ibareyi de içeren birinci fıkrasında Kanunun 5 inci maddesine yapılan atıfla, tohumluk üretimiyle ilgili beşinci maddede kamuya tanınan 'üretim izni yetkilerinin', diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, tohumculukla ilgili Birlikler ve 'özel hukuk tüzel kişilerine' devredilebileceği öngörülmektedir. Kamuda bulunan üretim izninin tohumculuk firmalarını tanımlayan özel hukuk tüzel kişilerine devredilmesi, bu alana egemen olan birkaç gelişmiş ülkenin uluslar üstü ve tekelleşmiş firmalarının ülke içi tohum üretimine karar vermeleri gibi, ekonomik dolayısıyla ulusal bağımsızlıkla bağdaşamayacak vahim sonuçlara yol açabilecektir. Her ne kadar dünya tohumculuğuna sayısı sınırlı bu ülke ve firmalar damga vuruyor ise de, Türkiye'de hangi ürünlerin hangi tohumluklarının, hangi koşullarda üretileceğine ulus adına Türkiye Tarım ve Köyişleri Bakanlığı karar vermektedir

Anayasa'nın başlangıç kısmı Türk milli menfaatlerine aykırı hiçbir mülahazanın korunma göremeyeceğini ve 5 inci maddesi de Türk Milletinin bağımsızlığını vurgulamaktadır. Bu kavramlar dar bir çerçeve içinde yorumlanamaz. Bağımsızlık, Büyük Atatürk'ün dediği gibi tam bağımsızlıktır. Bunun içerisinde siyasal bağımsızlık yanında ekonomik bağımsızlık da mevcuttur. Oysa iptali istenen ibare, ülkede hangi tohumun üretileceğine karar verme yetkisini dünyada tekel kurmuş yabancıların ortağı olan veya Türkiye ofisi niteliği taşıyan ve bu niteliği gereği yabancının dediğini yapmak zorunda bulunan özel firmalara devredilmesine olanak tanımakta, gelecekte o tekellerin yararları neyi gerektiriyor ise o tohumların üretimine izin verilmesi gibi sonuçları da kaçınılmaz kılmaktadır.

Bu nedenle söz konusu düzenleme, Anayasa'nın başlangıç kısmına ve 5 inci maddesine aykırı bir düzenlemedir.

Öte yandan, Anayasamızın 2 nci maddesinde yer alan sosyal hukuk devleti ile Başlangıç kısmında yer alan Atatürk ilkeleri arasında köklü bir bağlantı bulunmaktadır. Anayasa'nın öngördüğü sosyal devlet, diğer nitelikleri yanında, ekonomik yaklaşımlarında kamu girişimlerine ağırlık veren ve milli ekonomiyi bu anlayışla düzenleyen bir devlettir.

Prof. Dr. Suna KİLİ'nin Atatürk Devrimi Bir Çağdaşlaşma Modeli adlı yazısının sonunda ATATÜRKÇÜLÜK ve ATATÜRK DEVRİM MODELİ başlıklı bölümünde Atatürk Devrim modelinin özellikleri birer birer sayılmakta; 'Cumhuriyetçilik, Ulusçuluk, Halkçılık anlatıldıktan sonra Atatürkçülük çağdaş olma amacıyla devleti baş görevli sayar. Devlet yasalarla, üst yapıda yapılan değişikliklerle sağlanan hakları, altyapıda gerçekleştirilecek değişikliklerle, sağlanacak olanaklarla desteklenmedikçe, güçlendirilmedikçe halkın korunması, geleneksel toplum yapısının değiştirilmesi olanaksızdır. DEVLET EKONOMİYE HEM DÜZENLEYİCİ HEM DE İŞLETMECİ OLARAK GİRECEK, ekonomiyi tüm ulusun, halkın yararına yönlendirecektir' cümleleri yer almaktadır.

Prof. Dr. Hamza EROĞLU'nun Atatürk ve Devletçilik adlı yapıtının 102 nci sahifesinde 'Anayasamızda zikredilmese bile, devletçilik bir politik uygulama olarak sosyal devlet sıfatı ile varlığını devam ettirmektedir. Sosyal devletin Anayasamızda öngörülen görevleri yerine getirebilmesi, devlet yetkilerini arttırması, teşkilat kurarak hizmetleri gerçekleştirmesi gerekir. Türk Anayasasında yer alan sosyal ve iktisadi haklar ve ödevler, liberal bir devlet anlayışı ile yerine getirilemez' ifadesi yer almaktadır.

'Bir hukuk devletinde, devlet erki kullanılarak yapılan tüm kamu işlemlerinin nihaî amacının 'kamu yararı' olması gerekir. Bu gereklilik, kamu yararını, yasama organının takdir yetkisi için de bir sınır konumuna getirir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, her eylem ve işlemi hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumları benimseyen, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, yasaların üstünde Anayasa'nın ve yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir. <<Yasaların kamu yararına dayanması>> gereği kuşkusuz hukuk devletinin temel değerlerinden birini oluşturmaktadır. Ekonomik dolayısıyla ulusal bağımsızlıkla bağdaşamayan böyle bir düzenlemenin yöneldiği hedefin Ulusun genel yararları ve tarımın gelişme amaçları olmaması nedeniyle kamu yararına aykırı düşeceği açıktır. Kamu yararı amacına yönelmemiş olan bir düzenlemenin de, hukuk devleti ilkesine ve dolayısıyla Anayasa'nın 2 nci maddesine aykırı düşeceği açıktır.

5553 sayılı Kanunun 'Tohumluk ticareti' başlıklı 7 nci maddesine göre; yurt içinde sadece kayıt altına alınmış çeşitlere ait tohumlukların ticaretine izin verilmesi, tohumlukların ithal edilmesi ve ihracı Bakanlığın iznine tâbidir. Bu Kanunun on beşinci maddesinin iptali istenen ibareyi de içeren birinci fıkrasında Kanunun 7 nci maddesine yapılan atıfla, Bakanlığa tanınan bu yetkilerin de, 'özel hukuk tüzel kişilerine' devredilebileceği öngörülmektedir. Üretim izninin devrine ilişkin olan ve yukarıda açıklanmaya çalışılan sakıncalar, tohumluk, ticareti, ithalatı ve ihracatı konusundaki yetki devrinde de aynen geçerlidir. Belirtilen gerekçelerle, tekelleşmiş yabancı firmaların yönetebileceği özel firmalara bu türden dış ticaret yetkilerinin devredilmesi, özel firma hatta yabancı özel firma yararına ithalat ve ihracat gibi sonuçları her zaman doğurabilir. Açıklanan nedenle, Kanunun 'altıncı maddesindeki ithalat ve ihracat izni verilmesi yetkilerinin özel hukuk tüzel kişilerine devrini öngören' düzenleme Anayasa'nın 2 nci ve 5 inci maddelerine aykırıdır.

5553 sayılı Kanunun 'Piyasa denetimi' başlığını taşıyan 8 inci maddesinin birinci fıkrasında, tohumlukları yetiştiren, işleyen ve satışa hazırlayan, dağıtan ve satan gerçek veya tüzel kişilerin Bakanlık tarafından yetkilendirilip denetleneceği; ikinci fıkrasında da ticarete arz edilen tohumlukların standartlara uygunluğu ile etiket ve ambalaj bilgilerinin doğruluğunun da yine Bakanlıkça denetleneceği hükme bağlanmıştır. Bu Kanunun on beşinci maddesinin iptali istenen ibareyi de içeren birinci fıkrasında Kanunun 7 nci maddesine yapılan atıfla, Bakanlığa tanınan bu yetkilerin de, 'özel hukuk tüzel kişilerine' devredilebileceği öngörülmektedir. Yukarıda etraflıca açıklanan sakıncalar yani üretim izni yetkilerinin ve tohumluk, ticareti, ithalatı ve ihracatı konusundaki yetkilerin özel sektöre devrindeki sakıncalar, 'denetim görevinde de' aynen geçerlidir. Zira, bu tür bir yetkinin, süreçte tekelleşmiş yabancıların etkili olacakları bir özel kesim gurubuna bırakılması, denetimin o yabancı ve yerli firmaların yararları doğrultusunda işletilmesi sonucunu doğurabilir.

Prof. Dr. Tarık Zafer TUNAYA Siyasal Kurumlar ve Anayasa, Hukuku adlı yapıtının 449 uncu sahifesinde SOSYAL DEVLETİ şöyle anlatmaktadır :

Sosyal devlet, kişiyi ekonomik hayatta yenik bırakmayan devlettir. Bu devlet ekonomik hayatı düzenler. Nitekim fiyat iniş çıkışlarını, yatırım oranlarını, insan gücü kullanımını, dış ticaret dengesini kontrol eder ve sorumluluk yüklenir. Plancıdır, kamu kesimine ağırlık verir. Bu Devleti, üretim araçlarının özel sahipleri tek ve hakim kudret olarak kontrol edemezler. Aksine Devlet onları kontrol etmekle ödevlidir. Yatırımları saptayan kararlara hakim olamazlar. Fakat, özel kesim vardır. Kamu kesimine oranla ikinci plandadır. Devlet özel kesimin kontrolü altına girmesi, sosyal niteliğini kaybeder.

Bu nedenle, denetim yetkisinin Bakanlığın ve kamu kurum ve kuruluşlarının elinde bulunması söz konusu olayda sosyal devlet ilkesinin devlete yüklediği görevlerin yerine getirilmesi bakımından gerekli görülmektedir.

Kanunun altıncı maddesinde tanımlanan 'sertifikasyon görevindeki yetki' tümüyle teknik nitelikli bir hizmet olduğundan, diğer yetkilerin özel sektöre devrinin iptal edilmesi halinde, bu tür bir yetkinin diğer yetkilerle donatılmadan özel hukuk tüzelkişilerine devri de açıkça görüleceği gibi sakıncalı olacaktır. Belirtilen nedenlerle söz konusu yetki devri Anayasa'nın 2 nci ve 5 inci maddelerine aykırı düşmektedir.

Diğer taraftan, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların korunması ve desteklenmesi Devletin ödevidir. Bu ödev, Anayasa'nın 45 inci maddesinde düzenlenmiştir. Devletin bu konudaki görevinin amacı; Tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması yapmak, bu plana uygun bitkisel ve hayvansal üretimi artırmaktır. Tarımsal üretim planlamasının tohumlukların üretimini de kapsadığı açıktır. Bu bakımdan söz konusu yetki devri, Anayasa'nın 45 inci maddesine de aykırı düşmektedir.

Bir yasa kuralının Anayasanın herhangi bir kuralına aykırılığının tespiti onun kendiliğinden Anayasanın 11 inci maddesine de aykırılığı sonucunu doğuracaktır (Anayasa Mahkemesinin 03.06.1988 tarih ve E.1987/28, K.1988/16 sayılı kararı, AMKD., sa. 24, shf. 225).

Açıklanan nedenlerle, 31.10.2006 tarih ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanununun 15 inci Maddesinin birinci fıkrasındaki 'Özel hukuk tüzelkişilerine' İbaresini Anayasa'nın 2 nci, 5 inci , 11 inci ve 45 inci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

31.10.2006 tarih ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasındaki 'Özel hukuk tüzelkişilerine' ibaresi, Anayasa'nın hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleri ile bağdaşmadığından ve ülkede hangi tohumun üretileceğine karar verme yetkisini dünyada tekel kurmuş yabancıların ortağı olan veya Türkiye ofisi niteliği taşıyan ve bu niteliği gereği yabancıların dediğini yapmak zorunda bulunan özel firmalara devredilmesine olanak tanıyarak gelecekte o tekellerin yararları neyi gerektiriyor ise o tohumların üretimine izin verilmesi gibi sonuçları da kaçınılmaz kıldığından ekonomik bağımsızlığı zedeleyici sonuçlara da yol açtığı için, sonradan giderilmesi güç ya da olanaksız durum ve zararların doğabileceğinden iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün durdurulması istemi ile Anayasa Mahkemesine iptal davası açılmıştır.

Arz ve izah olunan nedenlerle, iptali istenen kurallar hakkında yürürlüklerinin durdurulması da istenerek iptal davası açılmıştır.

V. SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan gerekçelerle 31.10.2006 tarih ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasındaki 'Özel hukuk tüzelkişilerine' İbaresİ Anayasa'nın 2 nci, 5 inci, 11 inci ve 45 inci maddelerine aykırı olduğundan iptaline ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz.'

B- İptal ve yürürlüğün durdurulması istemlerini içeren 5.1.2007 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

'III. GEREKÇE

1) 31.10.2006 Tarih ve 5553 Sayılı Tohumculuk Kanununun 4 üncü Maddesinin Üçüncü ve Dördüncü Fıkralarının; 5 inci Maddesinin İkinci ve Dördüncü Fıkralarının; 6 ncı Maddesinin Üçüncü Fıkrasının; 8 inci Maddesinin Birinci Fıkrasının; 9 uncu Maddesinin İkinci Fıkrasının; 15 inci Maddesinin Dördüncü Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

Anayasanın 8 inci maddesinde, yürütme yetki ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılacağı ifade edilmiştir. Anayasada gösterilen ayırık haller dışında, yürütmenin yasa ile ilkeleri, genel kuralları belirlenmemiş bir alanda asli düzenleme yapma yetkisi yoktur. Asli düzenleme yetkisi Anayasanın 7 nci maddesinde yasama organına verilmiştir ve bu yetki devredilemez. Devredilmesi halinde ise, kaynağını Anasadan almayan bir yetki görünümüne girer ve Anayasanın 7 nci maddesinin yanı sıra 6 ncı maddesine de aykırı düşer.

Böyle bir durumun Anayasanın 2 nci maddesinde ifade edilen hukuk devleti ve 11 inci maddesinde ifade edilen Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleriyle çelişeceği de açıktır.

Yukarıda sıralanan hükümlerde belirtilen konularda yürütmeye düzenleme yetkisi verilmektedir. Ancak, yürütmeye düzenleme yetkisi bırakılan alanlarla ilgili olarak genel esasların, ilkelerin yasada gösterilmediği yani asli düzenlemenin yasa ile yapılmadığı da görülmektedir.

Söz konusu hükümlerde yürütmeye düzenleme yetkisinin yasa ile verilmiş olmasının, bu alanlarda asli düzenlemenin yapılmış olduğu anlamına gelmeyeceği açıktır.

Bu durumda, iptali istenen hükümlerde yürütmeye verilen düzenleme yetkisinin, yasamaya tanınmış ve devredilemez olan asli düzenleme yetkisinin devri niteliğini taşıdığında ve Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 11 inci maddelerine aykırı düştüğünde kuşku yoktur.

Bu nedenle söz konusu hükümlerin iptali gerekmektedir.

2) 31.10.2006 Tarih ve 5553 Sayılı Tohumculuk Kanununun 15 inci Maddesinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Fıkralarının Anayasaya Aykırılığı

31.10.2006 tarih ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanununun 'Yetki devri' başlıklı 15 inci maddesinin birinci fıkrasında 'Bakanlık gerekli gördüğü hâllerde, 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddelerde belirtilen yetkilerini, kısmen veya tamamen Birliğe, kamu kurum ve kuruluşlarına,

özel hukuk tüzel kişilerine veya üniversitelere; şartları belirlenmek kaydıyla, süreli veya süresiz olarak devredebilir.' denilmiştir.

Bu hükme göre Tarım ve Köyişleri Bakanlığı;

- tohumlukların üretimine izin verilmesi(5553 sa.K. m.5),
- tohumluk sınıflarına göre yetiştirilen ve üretilen tohumluklar, sertifikasyon işlemine tâbi tutulması ve tohumlukların ithal edilmesi ve ihracına izin verilmesi(5553 sa. K. m.6),
- tohumlukları yetiştiren, işleyen ve satışa hazırlayan, dağıtan ve satan gerçek veya tüzel kişilerin yetkilendirilmesi ve denetlenmesi (5553 sa.K.m.7) ve
- ticarete arz edilen tohumlukların standartlara uygunluğu ile etiket ve ambalaj bilgilerinin doğruluğunun denetlenmesi(5553 sa. K.m.8),

konularında haiz olduğu yetkilerini, gerekli gördüğü hallerde kısmen veya tamamen Türkiye Tohumcular Birliğine, kamu kurum ve kuruluşlarına, özel hukuk tüzel kişilerine veya üniversitelere; şartları belirlenmek kaydıyla, süreli veya süresiz olarak devredebilecektir.

Tohumculuk sektörümüz; hububat, kimi yem bitkileri ve birkaç tarla bitkisi dışında 'üstün verimli ve üstün nitelikli bitki çeşitleri ıslahı ve bunların tohumlarının geliştirilerek üretilmesinin çok büyük ölçüde yabancı ülkeler tarafından yapılması' nedenleri ile esasen ileri ülke teknolojilerine bağımlı durumdadır. Ülkenin hububat tohumunun tümüne yakını ile yem bitkisi ve pamuk tohumunun bir kısmı Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı TİGEM işletmelerinde üretilmekte, geri kalan tüm tarla ürünleri ile bağ-bahçe (sebze-meyve) ürünleri tohum ve tohumlukları özel kesim tarafından üretilmektedir. Yerli koşullarımızda yeterince üstün çeşit ıslahı ve onların tohumluğunun üretimi başılamadığı için, zorunlu olarak özel kesim yabancı ülkelerde ıslah edilmiş çeşitlerin tohumluklarını getirmekte ve üreticiye aktarmaktadır. Bir yandan ıslah edilmiş çeşitlerin ilk melezleri olan F-1 hibritleri ithal edilerek doğrudan üreticiye satılmakta, bir yandan da ana-baba hatları, ebeveynleri getirilerek bunlardan ülke içerisinde F-' ler elde edilmekte ve pazarlanmaktadır.

Özetlenen bu süreç, çeşit ve çeşit tohumu geliştirme konusunda ülkemizin yeterince gelişmemesi ve ileri ülkeler düzeyinde araştırma ve ıslah yapamaması, çeşit ve onların tohumlarını üretilmemesinin doğal sonucudur. Tanımlanan bu süreçte, ülke koşullarında tohum üretmek gibi önemli fonksiyon gören özel sektör olduğu gibi, sadece ithalat yapıp tohum satan özel sektör de vardır. Belirtildiği üzere bu işleyiş, bütünüyle tohum teknolojisinin yabancıların tekelinde olmasının sonucudur.

Ancak bu konunun ekonomik bağımsızlıkla bağdaşmayan yanı, 'ülkede hangi tohumun üretileceğine kimin karar vereceği' noktasındadır. 5553 sayılı Kanunun on beşinci maddesinin iptali istenen ibareyi de içeren birinci fıkrasında Kanunun 5 inci maddesine yapılan atıfla, tohumluk üretimiyle ilgili beşinci maddede kamuya tanınan 'üretim izni yetkilerinin', diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, tohumculukla ilgili Birlikler ve özel hukuk tüzel kişilerine devredilebileceği öngörülmektedir. Kamuda bulunan üretim izninin tohumculuk firmalarını tanımlayan özel hukuk tüzel kişilerine devredilmesi, bu alana egemen olan birkaç gelişmiş ülkenin uluslar üstü ve tekelleşmiş firmalarının ülke içi tohum üretimine karar vermeleri gibi, ekonomik dolayısıyla ulusal bağımsızlıkla bağdaşamayacak vahim sonuçlara yol açabilecektir. Her ne kadar dünya tohumculuğuna sayısız sınırlı bu ülke ve firmalar damga

vuruyor ise de, Türkiye'de hangi ürünlerin hangi tohumluklarının, hangi koşullarda üretileceğine ulus adına Türkiye Tarım ve Köyişleri Bakanlığı karar vermektedir

Anayasanın başlangıç kısmı Türk milli menfaatlerine aykırı hiçbir mülhazanın korunma göremeyeceğini ve 5 inci maddesi de Türk Milletinin bağımsızlığını vurgulamaktadır. Bu kavramlar dar bir çerçeve içinde yorumlanamaz. Bağımsızlık, Büyük Atatürk'ün dediği gibi tam bağımsızlıktır. Bunun içerisinde siyasal bağımsızlık yanında ekonomik bağımsızlık da mevcuttur. Oysa iptali istenen ibare, ülkede hangi tohumun üretileceğine karar verme yetkisini dünyada tekel kurmuş yabancıların ortağı olan veya Türkiye ofisi niteliği taşıyan ve bu niteliği gereği yabancının dediğini yapmak zorunda bulunan özel firmalara devredilmesine olanak tanımakta, gelecekte o tekellerin yararları neyi gerektiriyor ise o tohumların üretimine izin verilmesi gibi sonuçları da kaçınılmaz kılmaktadır.

Bu nedenle söz konusu düzenleme, Anayasanın başlangıç kısmına ve 5 inci maddesine aykırı bir düzenlemedir.

Öte yandan, Anayasamızın 2 nci maddesinde yer alan sosyal hukuk devleti ile Başlangıç kısmında yer alan Atatürk ilkeleri arasında köklü bir bağlantı bulunmaktadır. Anayasanın öngördüğü sosyal devlet, diğer nitelikleri yanında, ekonomik yaklaşımlarında kamu girişimlerine ağırlık veren ve milli ekonomiyi bu anlayışla düzenleyen bir devlettir.

Prof. Dr. Suna KİLİ'nin Atatürk Devrimi Bir Çağdaşlaşma Modeli adlı yazısının sonunda ATATÜRKÇÜLÜK ve ATATÜRK DEVRİM MODELİ başlıklı bölümünde Atatürk Devrim modelinin özellikleri birer birer sayılmakta; 'Cumhuriyetçilik, Ulusçuluk, Halkçılık anlatıldıktan sonra Atatürkçülük çağdaş olma amacıyla devleti baş görevli sayar. Devlet yasalarla, üst yapıda yapılan değişikliklerle sağlanan hakları, altyapıda gerçekleştirilecek değişikliklerle, sağlanacak olanaklarla desteklenmedikçe, güçlendirilmedikçe halkın korunması, geleneksel toplum yapısının değiştirilmesi olanaksızdır. DEVLET EKONOMİYE HEM DÜZENLEYİCİ HEM DE İŞLETMECİ OLARAK GİRECEK, ekonomiyi tüm ulusun, halkın yararına yönlendirecektir' cümleleri yer almaktadır.

Prof. Dr. Hamza EROĞLU'nun Atatürk ve Devletçilik adlı yapıtının 102 nci sahifesinde 'Anayasamızda zikredilmese bile, devletçilik bir politik uygulama olarak sosyal devlet sıfatı ile varlığını devam ettirmektedir. Sosyal devletin Anayasamızda öngörülen görevleri yerine getirebilmesi, devlet yetkilerini arttırması, teşkilat kurarak hizmetleri gerçekleştirmesi gerekir. Türk Anayasasında yer alan sosyal ve iktisadi haklar ve ödevler, liberal bir devlet anlayışı ile yerine getirilemez' ifadesi yer almaktadır.

'Bir hukuk devletinde, devlet erki kullanılarak yapılan tüm kamu işlemlerinin nihaî amacının 'kamu yararı' olması gerekir. Bu gereklilik, kamu yararını, yasama organının takdir yetkisi için de bir sınır konumuna getirir.

Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti, her eylem ve işlemi hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumları benimseyen, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, yasaların üstünde Anayasanın ve yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir. <<Yasaların kamu yararına dayanması>>gereği kuşkusuz hukuk devletin temel değerlerinden birini oluşturmaktadır. Ekonomik dolayısıyla ulusal bağımsızlıkla bağdaşmayan böyle bir düzenlemenin yöneldiği hedefin kamu yararı olmadığı

ortadadır. Kamu yararı amacına yönelmemiş olan bir düzenlemenin de, hukuk devleti ilkesine ve dolayısıyla Anayasanın 2 nci maddesine aykırı düşeceği açıktır.

5553 sayılı Kanunun 'Tohumluk ticareti' başlıklı 7 nci maddesine göre; yurt içinde sadece kayıt altına alınmış çeşitlere ait tohumlukların ticaretine izin verilmesi, tohumlukların ithal edilmesi ve ihracı Bakanlığın iznine tâbidir. Bu Kanunun on beşinci maddesinin birinci fıkrasında Kanunun 7 nci maddesine yapılan atıfla, Bakanlığa tanınan bu yetkilerin de, 'özel hukuk tüzel kişilerine' devredilebileceği öngörülmektedir. Üretim izninin devrine ilişkin olan ve yukarıda açıklanmaya çalışılan sakıncalar, tohumluk, ticareti, ithalatı ve ihracatı konusundaki yetki devrinde de aynen geçerlidir. Belirtilen gerekçelerle, tekelleşmiş yabancı firmaların yönetebileceği özel firmalara bu türden dış ticaret yetkilerinin devredilmesi, özel firma hatta yabancı özel firma yararına ithalat ve ihracat gibi sonuçları her zaman doğurabilir. Açıklanan nedenle, Kanunun 'altıncı maddesindeki ithalat ve ihracat izni verilmesi yetkilerinin özel hukuk tüzel kişilerine devrini öngören' düzenleme Anayasanın 2 nci ve 5 inci maddelerine aykırıdır.

5553 sayılı Kanunun 'Piyasa denetimi' başlığını taşıyan 8 inci maddesinin birinci fıkrasında, tohumlukları yetiştiren, işleyen ve satışa hazırlayan, dağıtan ve satan gerçek veya tüzel kişilerin Bakanlık tarafından yetkilendirilip denetleneceği; ikinci fıkrasında da ticarete arz edilen tohumlukların standartlara uygunluğu ile etiket ve ambalaj bilgilerinin doğruluğunun da yine Bakanlıkça denetleneceği hükme bağlanmıştır. Bu Kanunun on beşinci maddesinin iptali istenen ibareyi de içeren birinci fıkrasında Kanunun 7 nci maddesine yapılan atıfla, Bakanlığa tanınan bu yetkilerin de, 'özel hukuk tüzel kişilerine' devredilebileceği öngörülmektedir. Yukarıda etraflıca açıklanan sakıncalar yani üretim izni yetkilerinin ve tohumluk, ticareti, ithalatı ve ihracatı konusundaki yetkilerin özel sektöre devrindeki sakıncalar, 'denetim görevinde de' aynen geçerlidir. Zira, bu tür bir yetkinin, süreçte tekelleşmiş yabancıların etkili olacakları bir özel kesim gurubuna bırakılması, denetimin o yabancı ve yerli firmaların yararları doğrultusunda işletilmesi sonucunu doğurabilir.

Prof. Dr. Tarık Zafer TUNAYA Siyasal Kurumlar ve Anayasa, Hukuku adlı yapıtının 449 uncu sahifesinde SOSYAL DEVLETİ şöyle anlatmaktadır:

Sosyal devlet, kişiyi ekonomik hayatta yenik bırakmayan devlettir. Bu devlet ekonomik hayatı düzenler. Nitekim fiyat iniş çıkışlarını, yatırım oranlarını, insan gücü kullanımını, dış ticaret dengesini kontrol eder ve sorumluluk yüklenir. Plancıdır, kamu kesimine ağırlık verir. Bu Devleti, üretim araçlarının özel sahipleri tek ve hakim kudret olarak kontrol edemezler. Aksine Devlet onları kontrol etmekle ödevlidir. Yatırımları saptayan kararlara hakim olamazlar. Fakat, özel kesim vardır. Kamu kesimine oranla ikinci plandadır. Devlet özel kesimin kontrolü altına girmesi, sosyal niteliğini kaybeder.

Bu nedenle, denetim yetkisinin Devletin elinde bulunması, söz konusu olayda sosyal devlet ilkesinin devlete yüklediği görevlerin yerine getirilmesi bakımından gerekli görülmektedir.

Kanunun altıncı maddesinde tanımlanan 'sertifikasyon görevindeki yetki' tümüyle teknik nitelikli bir hizmet olduğundan, diğer yetkilerin özel sektöre devrinin iptal edilmesi halinde, bu tür bir yetkinin diğer yetkilerle donatılmadan özel hukuk tüzel kişilerine devri de açıkça görüleceği gibi sakıncalı olacaktır. Belirtilen nedenlerle söz konusu yetki devri Anayasanın 2 nci ve 5 inci maddelerine aykırı düşmektedir.

15 inci maddenin birinci fıkrasında Bakanlığa verilen özel hukuk tüzelkişilerine yetki devri imkanı, Anayasanın 8 ve 123 üncü maddeleri ile de bağdaşmamaktadır.

Anayasanın 8 inci maddesi, yürütme yetki ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulunca yerine getirileceğini; 123 üncü maddesi ise idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığını ve kuruluş ve görevleriyle de bir bütün olduğunu ifade etmektedir. Buradan çıkan anlam yürütme yetki ve görevinin Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu, merkezden ve yerinden yönetim yönetsel birimleri tarafından kullanılabileceği, özel hukuk tüzelkişileri tarafından ise kullanılamayacağıdır. Bu nedenle Bakanlığa, yetkilerini özel hukuk tüzelkişilerine devretme bakımından tanınan imkan, Anayasanın 8 ve 123 üncü maddelerine de aykırı düşmektedir.

15 inci maddenin birinci fıkrasında yer alan yetki devri imkanı, yalnız özel hukuk tüzelkişilerine yapılacak yetki devirleri açısından değil, fakat tüm kamu kurum ve kuruluşları ve üniversitelere yapılacak yetki devirleri açısından da Anayasaya aykırı görünüm taşımaktadır.

Anayasanın 123 üncü maddesi idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğunu ve kanunla düzenleneceğini ifade etmektedir.

İptali istenen 15 nci maddenin birinci fıkrasında gösterilen yetkilerin hangilerinin, hangi kamu kurum ve kuruluşlarına devredileceğine veya devredilebileceğine ilişkin bir düzenleme 5553 sayılı Kanunda yapılmamıştır.

Bu durumda yetki devri ile, kamu kurum ve kuruluşları kuruluş kanunlarında gösterilmemiş yetkilerle donatılacaklardır. Yetki devri imkanına 15 inci maddede yer verilmiş olması, devredilecek yetkiyi kullanacak kamu kurumunun görevleri açısından 'kanunda düzenlenmiş olma' gereğini karşılayamayacak ve Anayasanın 8 ve 123 üncü maddelerindeki idarenin 'yürütmenin kanuniliği ilkesine aykırı bir durumun ortaya çıkmasına yol açacaktır.

Çünkü 'görevlerin kanunda gösterilmiş' sayılabilmesi için, kanunda hangi görevin hangi kamu kurum ve kuruluşuna veya üniversiteye verebileceğine ilişkin bir belirlemenin yapılmış olması gerekmektedir. İptali istenen fıkrada ise sadece devredilebilecek yetkiler toptancı biçimde gösterilmekle yetinilmiş; hangi yetkinin hangi kamu kurum, kuruluş veya üniversiteye devredilebileceği hususuna açıklık kazandırılmamıştır.

Kaldı ki, 15 inci maddenin birinci fıkrasındaki yetkilendirme imkanı, aynı konuda birbirinden farklı zamanlarda farklı kurum ve kuruluşların veya üniversitelerin yetkilendirilmesine yol açabilecek; bu da idarenin görevlerinde belirsizlik, görevlendirme ve yetkilendirmede keyfilik gibi sonuçlara götürebilecektir. Böyle bir tablonun ise, hukuk devleti ilkesi ile bağdaştırılabilmesi imkansızdır.

Ayrıca 15 inci maddenin birinci fıkrasında devredilebilmesine imkan tanınan yetkilerin bir kısmı zaten Bakanlığa Yasanın Anayasanın 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddelerine aykırı biçimde verdiği asli düzenleme yetkileridir. Bunların hangi yetkiler olduğu yukarıda (1) numaralı başlıktaki Anayasaya aykırılık gerekçesinde gösterilmiştir. Bunların özel hukuk tüzelkişilerine, kamu kurum ve kuruluşlarına veya üniversitelere devri, Anayasanın 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddelerine aykırılık niteliklerini ortadan kaldırmayacak, pekiştirecektir.

Diğer taraftan, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların korunması ve desteklenmesi Devletin ödevidir. Bu ödev, Anayasanın 45 inci maddesinde düzenlenmiştir. Devletin bu

konudaki görevinin amacı; Tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması yapmak, bu plana uygun bitkisel ve hayvansal üretimi artırmaktır. Tarımsal üretim planlamasının tohumlukların üretimini de kapsadığı açıktır. Bu bakımdan söz konusu yetki devri, Devletin Anayasada tarım konusunda kendisine verilen görevleri tam anlamıyla yerine getirmesine engel olarak Anayasanın 45 inci maddesine de aykırı düşmektedir.

Bir yasa kuralının Anayasanın herhangi bir kuralına aykırılığının tespiti onun kendiliğinden Anayasanın 11 inci maddesine de aykırılığı sonucunu doğuracaktır (Anayasa Mahkemesinin 03.06.1988 tarih ve E.1987/28, K.1988/16 sayılı kararı, AMKD., sa. 24, shf. 225).

Açıklanan nedenlerle, 31.10.2006 tarih ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrası Anayasanın 2 nci, 5 inci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 11 inci, 45 inci ve 123 üncü maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

15 inci maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında ise yukarıda Anayasaya aykırılığını açıkladığımız birinci fıkrada tanınan yetki devri ile ilgili esaslar düzenlenmektedir.

Yetki devri imkanı, açıkladığımız nedenlerle Anayasaya aykırı olduğu için, bu yetki devri ile ilgili esasları düzenleyen ikinci ve üçüncü fıkralar da, birinci fıkra için söz konusu olan nedenlerle Anayasaya aykırı nitelik taşımaktadırlar ve iptalleri gerekmektedir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

31.10.2006 tarih ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanununun 4 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında, 5 inci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında, 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında, 8 inci maddesinin birinci fıkrasında, 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasında, 15 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında yürütmeye Anayasanın 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddelerine aykırı biçimde asli düzenleme yetkisi devredilmiştir. Bu yetkilerin kullanılması halinde sonradan giderilmesi güç ya da olanaksız durum ve zararlar doğabilecektir.

5553 sayılı Kanunun 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddelerinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığına tanınmış kimi yetkilerin Bakanlıkça Anayasaya yukarıda açıklanan nedenlerle aykırı biçimde özel hukuk tüzelkişilerine, kamu kurum ve kuruluşlarına ve üniversitelere devri imkanını getiren 15 inci maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarındaki hükümlerin uygulanması durumunda da, yapılacak Anayasaya aykırı nitelikteki yetki devirleri, sonradan giderilmesi olanaksız durum ve zararların doğmasına yol açacaktır.

Sonradan giderilemeyecek bu durum ve zararların oluşmasına engel olunabilmesi için yukarıda belirtilen hükümler hakkında dava sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek iptal davası açılmıştır.

V. SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan gerekçelerle 31.10.2006 tarih ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanununun;

1) 4 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarının Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 11 inci maddelerine aykırı olduğundan,

Esas Sayısı : 2007/2

Karar Sayısı : 2011/13

2) 5 inci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarının Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 11 inci maddelerine aykırı olduğundan,

3) 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 11 inci maddelerine aykırı olduğundan,

4) 8 inci maddesinin birinci fıkrasının Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 11 inci maddelerine aykırı olduğundan,

5) 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasının Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 11 inci maddelerine aykırı olduğundan,

6) 15 inci maddesinin Anayasanın 2 nci, 5 inci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 11 inci, 45 inci ve 123 üncü maddelerine aykırı olduğundan,

iptaline ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."